

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individul Study)

เรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning)
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

จัดทำโดย นายชโนภาส แก้วจิ้น

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา
หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง
กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่น 12

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปี 2565

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษารายงานส่วนบุคคล (Individual Study : IS) เรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 มีวัตถุประสงค์การศึกษา 2 ประการ ประกอบด้วย 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 การศึกษารายงานส่วนบุคคลครั้งนี้ วิธีการศึกษาใช้การรวบรวมข้อมูลทั้งทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การประชุมสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร โดยภาพรวมพบว่าด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด การนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านที่มีปัญหาในระดับมากที่สุดเป็น อันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ อันดับที่สอง คือ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และอันดับที่สาม คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่

2. การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ มีแนวทาง ดังนี้

2.1.1 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.1.2 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตร

2.1.3 สถานศึกษาควรกำหนดรายวิชา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสาระ

การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ในจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.1.4 สถานศึกษาควรวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและเกณฑ์การวัดผล

และประเมินผล และครูควรจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนรู้เชิงรุก

ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่

2.1.5 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจและจัดทำสารสนเทศ

แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดำเนินการสำรวจและจัดทำสารสนเทศ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก

2.1.6 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างภาคีเครือข่ายการมี

ส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์ นำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อแสวงหาความร่วมมือ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน

2.1.7 สถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพ ความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ของครู พร้อมทั้งจัดทำแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ข

2.1.8 สถานศึกษาควรสถานศึกษาบรรจุโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เข้าไปในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดหาหรือขอรับการสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยี วัสดุ-อุปกรณ์ รวมถึงสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ มีแนวทาง ดังนี้

2.2.1 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อมูล จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก และจัดทำข้อมูลความรู้ แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้นอกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

2.2.2 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และจัดทำแผนการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทาง ดังนี้

2.3.1 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และควรสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.2 ครูควรจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการ ดังต่อไปนี้ 1) สำรวจข้อมูล (Explore) 2) ระบุปัญหาที่พบหรือต้องการศึกษา(Define) 3) การค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้(Investigate Investigate) 4) การสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative) 5) การสะท้อนความคิด (Reflect) 6) การนำเสนอและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (Action)

2.3.3 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัมพันธ์ระบบนิเวศ(Ecosystem) คือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับอาชีพหรือวิถีชุมชน และนำผลงานนักเรียนหรือประสบการณ์นักเรียนมาจัดแสดงไว้ในห้องเรียน หรือสถานที่อื่นที่คนสนใจ

2.3.4 .สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติดังนี้ 1) ประเมินจากการปฏิบัติงาน 2) ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน 3)การประเมินตนเอง 4) ประเมินโดยเพื่อน และครูควรศึกษาวิธีการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ

2.4 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีแนวทาง ดังนี้

2.4.1 สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ (Professional Learning Community :PLC)

2.4.2 สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ หรือ (Professional Learning Community Online :PLC Online)

2.4.3 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม Open House หรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4.4 สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการอ้างอิง ควรศึกษาเอกสารข้อมูลและศึกษาดูงานด้านการจัดระบบการนิเทศภายใน จัดให้มีการเผยแพร่เอกสารระบบการนิเทศลงในอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.4.5 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตามปฏิทินของผู้นิเทศ กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการนิเทศของครูผู้สอนให้ชัดเจน กำหนดปฏิทินการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา และประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกันพร้อมทั้งมีการสรุปผลการนิเทศแล้วนำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4.6 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจให้แก่ครู กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้ชัดเจน สรุปผลการนิเทศและรายงานผลการนิเทศแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและต้นสังกัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาการบริหาร

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โดยดำเนินการด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เชิงรุก และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำกับติดตาม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารระดับกระทรวงควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิเคราะห์ และพัฒนาต่อเนื่งที่สำคัญต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study : IS) ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากการคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ เกี่ยวกับการศึกษา การค้นคว้ารายงาน ด้วยความกรุณายิ่ง ซึ่งผู้รายงานขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ วิทยากรที่ปรึกษา ดร.เจริญ ภูวิจิตร ผู้ช่วยวิทยากรที่ปรึกษาการศึกษาส่วนบุคคล ที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง พร้อมทั้งตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคล ฉบับนี้เป็นความสมบูรณ์มากที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สมพงษ์ อนุยุทธพงศ์ , รศ.มีนา เชาวลิต วิทยากร ที่ปรึกษา ที่ได้ให้แนวคิด และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคล ฉบับนี้เป็นความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และประสบการณ์ อันเป็นพื้นฐานในการทำการศึกษาอิสระในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาที่กรุณาอบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดี พร้อมทั้งให้กำลังใจมาโดยตลอด

ชโนภาส แก้วจีน

กรกฎาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
สภาพและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
เทคนิค และกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดและข้อมูล	4
กรอบแนวคิดในการศึกษา	18
บทที่ 2 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	19
ผลการศึกษา	19
อภิปรายผล	23
บทที่ 3 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	27
สรุปผลการศึกษา	27
ข้อเสนอแนะ	30
บรรณานุกรม	31
ภาคผนวก	33
ก.รายนามผู้เชี่ยวชาญ	34
ข.หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ	36
ค.แบบสนทนากลุ่ม	42
ง.แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	47
จ.ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	52
ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	57

สารบัญภาพ

หน้า

กรอบแนวคิดในการศึกษา

18

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 25 ที่ได้กล่าวว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุก รูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมาตรา 29 ที่กล่าวว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ 1) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา 2) จำนวนแหล่งเรียนรู้ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบันศาสนา มูลนิธิ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น 3) ร้อยละของชุมชนที่มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางต่อเนื่องและสิ่ง ต่าง ๆ ที่อยู่ในโรงเรียนและในชุมชนที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ห้องคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา สวนเกษตรสวนหย่อม สวนสมุนไพร สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล องค์กร องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี อาชีพ วิถีชีวิตที่สามารถนำมาใช้จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสนใจใคร่รู้ และเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีหลักการดำเนินงานเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและแนวคิดที่มุ่งเน้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาที่หลากหลายในการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสำหรับผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ได้ อย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้วิทยาการต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจึงเป็น ปัจจัยหนึ่ง ที่ขาดไม่ได้ต้องส่งเสริมยกระดับคุณภาพ

การศึกษาและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลในทุกมิติเพื่อสอดรับกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งทุกภาคส่วนต้องช่วยกันปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตครบตามวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดของหลักหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา

การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการเรียนการสอนตามสภาพจริง หรือการเรียนรู้แท้ (Authentic Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเป็นผู้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินตัดสินใจได้เอง มีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้อธิบาย นำเสนอได้อย่างมีหลักวิชาการ ด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเอง อธิบายได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน มีกระบวนการที่ดี มีความคิดรวบยอด และหลักการของวิชาที่เรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ นำความรู้ต่าง ๆ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพงาน คุณภาพสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติวิสัยจนเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเมื่อวันที่ 21 กันยายน ที่หอประชุมคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า การประกาศนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ การเปลี่ยนการเรียนการสอนแบบบรรยาย(Passive Learning) ไปสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) จะทำให้ได้มีความรู้จริง รู้ลึก และรู้นาน เพราะทำก็เองกับมือซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องสร้างตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษาให้ได้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้กระทำลงไปเป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองนักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิด เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูงเป็น กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้าง ความคิดรวบยอด ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาคอยชี้แนะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้เป็น การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำซึ่งความรู้ ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จาก ประสบการณ์กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่า การฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการ วิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์และ การประเมินค่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้ เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้(receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์

จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์ สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีโอกาส ร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสารทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70 เปอร์เซนต์การนำเสนองานทาง วิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90 เปอร์เซนต์

โรงเรียนบ้านบึงทับแตร เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 8/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบึงทับแตร อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร เปิดทำการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน ปีการศึกษา 2565 มีนักเรียน จำนวน 180 คน ข้าราชการครู จำนวน 13 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 10 คน ได้จัดการศึกษาโดยยึดหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาภาคบังคับ ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและ เยาวชนคนไทยให้มีคุณภาพด้าน ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต ใน สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับชาติ ท้องถิ่น ครอบครัว และบุคคลทั่วไป ร่วมทำงานอย่างเป็นระบบ วางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน และตรวจสอบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่ คุณภาพตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับนี้เป็นการจัด การศึกษาระดับแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการ อ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การ พัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม เน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ(โรงเรียนบ้านบึงทับแตร, 2565) จุดหมายของหลักสูตรเน้นมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่ง ทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข บทบาทของครูผู้สอนด้าน การใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้คือการจัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำแหล่งเรียน ใช้ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนให้เกิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ และการเลือกใช้ สื่อที่สำคัญคือ จัดให้มี แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการ เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและท้องถิ่น เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่าง สถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมโลก (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน บ้านบึงทับแตร, 2564)

ปัจจุบันครูโรงเรียนบ้านบึงทับแตร ยังใช้กระบวนการสอนแบบบรรยาย โดยเป็นการเรียนรู้ตามที่ครู บรรยาย นักเรียนนั่งฟัง (บางครั้งไม่สนใจรับฟัง) ครูพูดฝ่ายเดียวโดยไม่สนใจข้อมูลย้อนกลับหรือการ แสดงออกของนักเรียนว่าเขาได้รับรู้หรือเข้าใจหรือไม่ การเรียนการสอนที่ครูแสดงฝ่ายเดียวโดยนักเรียนนั่ง นิ่งเฉยทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์น้อยมาก การเรียนการสอนแบบนี้ นักเรียนส่วนใหญ่

ไม่สามารถรับรู้เข้าใจสิ่งที่ครูบรรยาย นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว้าวถึงจะมีการสอนแต่เหมือนกับไม่ได้เรียนไม่ได้สอน เข้าเรียนเพื่อได้เช็คชื่อพร้อมนั่งฟังแบบไม่ได้ยิน และไม่ได้สร้างองค์ความรู้ใด ๆ เกิดขึ้นในสมองนักเรียนก็เช่นเดียวกัน กระบวนการเรียนที่มีมาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 สุดท้ายก็ได้แค่ความจำ ในขณะเดียวกัน โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ได้จัดทำแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย แต่ในทางกลับกันครูและบุคลากรทางการศึกษากลับไม่นำแหล่งเรียนรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อย่างจริงจัง จึงทำให้ผู้ศึกษาให้ความสนใจและต้องการศึกษาสภาพและปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบ้านบึงทับแรดและภายในท้องถิ่นตำบลบึงทับแรด ได้รับการดูแล ปรับปรุงและพัฒนา ให้เป็นทางเลือกหนึ่งในการศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่มีในพื้นที่ของตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการปรับประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาอื่น และผู้สนใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารการศึกษาของชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

1.3 เทคนิคและกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดและข้อมูล

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

1.2 แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนบ้านบึงทับแรด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ครู จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน นักเรียน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา เมษายน – กรกฎาคม 2565

1.4 การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการบริหารโดยวิธีประชุมสนทนากลุ่มซึ่งเป็นครู จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน นักเรียน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 18 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาดำเนินการจัดทำแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกในการนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.5 ประโยชน์

1. ได้ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ได้แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร เป็นต้นแบบให้สถานศึกษาอื่นนำไปถอดบทเรียน และพัฒนาต่อยอดแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 นิยามศัพท์

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher – Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า

แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร หมายถึง แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ของโรงเรียนบ้านบึงทับแตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทภายในโรงเรียนบ้านบึงทับแตร หมายถึงแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในเขตบริเวณโรงเรียนบ้านบึงทับแตร ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ผักลอยฟ้า แหล่งเรียนรู้ผักอัฐบล็อค แหล่งเรียนรู้ไผ่กิมชุง แหล่งเรียนรู้ถั่วงอก แหล่งเรียนรู้नाव แหล่งเรียนรู้กบและปลา แหล่งเรียนรู้ผักไฮโดรโปนิกส์ แหล่งเรียนรู้ผักกางมุ้ง แหล่งเรียนรู้มะนาวงบ่อ แหล่งเรียนรู้สหกรณ์โรงเรียนบ้านบึงทับแตร แหล่งเรียนรู้เห็ดนางฟ้า แหล่งเรียนรู้ศูนย์ USO WARP

2. ประเภทแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนบ้านบึงทับแตร ที่เป็นทั้งภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงแพะเนื้อ แหล่งเรียนรู้กระยาสารแม่สมจิตร์ แหล่งเรียนรู้การกองหญ้าคา แหล่งเรียนรู้ประสบโชคฟาร์มควายไทย แหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบึงทับแตร แหล่งเรียนรู้หมู แหล่งเรียนรู้เห็ดนางฟ้าปากเพียรฟาร์ม แหล่งเรียนรู้ไม้กวาดดอกหญ้า

แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร หมายถึง วิธีการบริหารจัดการให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ คือ 1) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 2) แหล่งเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 4) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้

1.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา (ทักษะการคิดเป็นภาพเชื่อมโยง)

1.7.1 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการบริหารจัดการ

วิช วิษณุภาวรรณ (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารจัดการ และการบริหารจัดการ ว่ามีความหมายใกล้เคียงกัน และอาจนำมาใช้แทนกันได้ถึงแม้ว่าแต่ละคำ จะมีความแตกต่างกัน ในรายละเอียดบางประการ เช่น วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง หน่วยงาน โดยคำว่าการบริหารส่วนใหญ่ใช้ในภาครัฐหรือ หน่วยงานภาครัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อให้ บริการสาธารณะทั้งหลายแก่ประชาชน ขณะที่คำว่า การจัดการ นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือ ภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อ มุ่งแสวงหากำไร โดยผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะ ถือเป็นวัตถุประสงค์รอง ส่วนคำว่า การบริหารจัดการ นำมาใช้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเฉพาะ การบริหารจัดการภาครัฐ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลายแก่ประชาชน อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและมุ่งใจ ด้วยการให้รางวัลตอบแทน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นการร่วมกันดำเนินงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร่วมกันอย่างชัดเจนด้วยความพยายามภายในกลุ่มบุคคลนั้น

2. ความสำคัญของการบริหารจัดการ

โหล่มรักษ์ วินทะไชย (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหาร ไว้ว่า การบริหารเป็นสมองขององค์กร การที่องค์กรจะสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น จำเป็นต้องมี กระบวนการบริหารที่ดี เช่น มีการวางแผนและการตัดสินใจโดยการกลั่นกรองจากฝ่ายการจัดการที่ได้พิจารณาข้อมูลต่างๆ โดยดุลพินิจใช้สติปัญญาพิจารณาผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อองค์กรนั้น การบริหารเป็นเทคนิควิธีการ ที่ทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีความเต็มใจช่วยเหลือให้องค์กรประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพราะมีกระบวนการการสร้างขวัญและ กำลังใจในการทำงานนำทางให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดขอบเขต ในการทำงานของสมาชิกในองค์กรไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่นรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการจำเป็นต้องมีในทุกองค์กรและมีความสำคัญยิ่ง เพื่อเป็นกลไกในการนำเอาทรัพยากร บุคคล และวัตถุมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประสานการทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

3. หลักการการบริหารจัดการ

ณัฏ เดชทรัพย์ (2550) กล่าวว่า หลักการบริหารเพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรประสบความสำเร็จนั้น นักบริหารต้องให้ความสนใจในด้านทรัพยากรหรือ ปัจจัยซึ่งประกอบด้วยปัจจัย ดังต่อไปนี้ คือ

1. คน (Man) คือ ทรัพยากรบุคคลที่เป็นหัวใจขององค์การ ซึ่งมีผลความสำเร็จในการจัดการ

2. เงิน (Money) คือ ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ ดำเนินการต่อไปได้

3. วัสดุ (Materials) คือ วัตถุดิบซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญไม่แพ้ปัจจัยอื่น จำเป็นต้องมี คุณภาพและมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต

4. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักรอุปกรณ์ ที่มีศักยภาพที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการผลิตเช่นกัน

5. วิธีการบริหารหรือวิธีการปฏิบัติ (Management Method) การจัดการหรือการบริหาร ในองค์กรธุรกิจ ประกอบด้วยระบบการผลิตหรือระบบการให้บริการต่างๆ หากมีระบบที่ชัดเจน ตลอดจนมีระเบียบขั้นตอนวิธีการต่างๆ ในการทำงาน ย่อมส่งผลให้องค์การประสบ ความสำเร็จได้ดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการบริหารจัดการจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ นอกจากนั้นยังใช้ทรัพยากรต่างๆ เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน รวมถึงการประสานงานร่วมมือกันดำเนินการด้วยระบบที่ชัดเจนอย่างมีเหตุผลภายใต้ระเบียบและข้อบังคับ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงานและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นไปที่การจัดการให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนและคุณค่าของแหล่งเรียนรู้เกิดจากการที่มีการเรียนรู้หรือการใช้แหล่งเรียนรู้นั้นให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันดังที่เข้าใจกันแล้วว่า แหล่งเรียนรู้ไม่ใช่เฉพาะสถานที่หรือบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา การเมืองการปกครอง แต่แหล่งเรียนรู้จะครอบคลุมทั้งสถานที่บุคลากรตลอดจนสื่อต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้สถานศึกษามีแนวปฏิบัติดังนี้

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียงโรงเรียน สำรวจแหล่งเรียนรู้ในภาคใต้ โรงเรียนสำรวจแหล่งเรียนรู้ในภาคอื่นของประเทศไทยนอกจากนี้โรงเรียนออกแบบบันทึกข้อมูล แหล่งเรียนรู้ไว้ใช้สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชนแบบดังกล่าวควรครอบคลุมในประเด็น

2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและการทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษา อื่นบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

2.1 โรงเรียนจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้โดยจัดหมวดหมู่ตามความ

เหมาะสม ได้แก่

2.1.1 โรงเรียนจัดเป็นสถานที่บุคลากรแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

2.1.2 โรงเรียนจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

2.1.3 โรงเรียนจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

2.1.4 มีการระบุในทะเบียนว่าแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งสามารถให้นักเรียนได้

เรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง

2.1.5 มีข้อแนะนำในการไปใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งว่าต้องมีการเตรียมการอย่างไรบ้างเช่นไปอย่างไรติดต่อกับใคร ฯลฯ

2.1.6 ทำการเผยแพร่ทะเบียนแหล่งเรียนรู้ให้ครูทุกคน

2.1.7 มีการประชุมครูให้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของทะเบียนแหล่งเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นข้อมูลการจัดทะเบียนสอดคล้องตามข้อมูลแบบสำรวจ

2.2 เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศโดยเผยแพร่แก่บุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการเลือกใช้

3. โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่นบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันดังนี้

- 3.1 โรงเรียนจัดประชุมครูและชี้แนะให้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
- 3.2 โรงเรียนกำหนดให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 3.3 โรงเรียนตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อดูว่าครูวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้เมื่อใด
- 3.4 โรงเรียนอำนวยความสะดวกในการอนุญาตให้ครูพานักเรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้
- 3.5 โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการพานักเรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน
- 3.6 โรงเรียนช่วยประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพานักเรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้

4.. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้แบบเครื่องมือในการสำรวจบันทึกและประเมินผลต่อไปนี้โรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน ดำเนินการได้ดังนี้

- 4.1 โรงเรียนจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู
- 4.2 โรงเรียนตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการที่ครูวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้
- 4.3 โรงเรียนนิเทศและเน้นย้ำให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้
- 4.4 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้
- 4.5 คณะกรรมการทำรายงานประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้
- 4.6 โรงเรียนนำผลการประเมินไปปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรมีแนวทางการบริหารจัดการ คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและการทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ให้ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

1.7.2 แนวคิดการจัดการเรียนรู้(Learning Managment)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น ระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้ โดยการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้านดังนี้ 1)การจัดการหลักสูตร(Curriculum) 2)การจัดการเรียนการสอน(Instruction) 3)การวัดผล(Measuring) 4)การประเมินผลการเรียนรู้(Evaluation)หลังการเรียนการสอน

1.7.3 แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)

การเรียนการสอนตามสภาพจริง หรือการเรียนรู้แท้ (Authentic Learning) เป็น การเรียนที่ผู้เรียนจะต้องคิด กระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมินผล ตัดสินใจได้ด้วยตนเองมีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบผู้เรียนเป็นด้วยการเรียนผู้ อธิบายนำเสนอได้อย่างมีหลักวิชาการด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเองอธิบายได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาวิชาความรู้สู่ปัญหาสาธารณะ หรือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำความรู้ที่เรียนรู้ในชั้นเรียนอธิบายปัญหาต่าง ๆ นอกชั้น เรียนได้

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2545) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามสภาพจริง หรือการ เรียนรู้แท้ (authentic instruction) เป็นการเรียนที่ผู้เรียนจะเป็นผู้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ตัดสินใจได้เองมีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบผู้เรียนเป็นผู้อธิบายนำเสนอได้ อย่างมีหลักวิชาการ ด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเอง อธิบายได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน มีกระบวนการที่ดี มีความคิดรวบยอด และหลักการของวิชาที่เรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ นำ ความรู้ต่าง ๆ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพงาน คุณภาพสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติวิสัยจนเป็น หนึ่งเดียวกัน

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปว่า การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ ข้อมูลความรู้ประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองใช้กระบวนการสืบสอบทางวิชาการและผู้เรียนได้มีโอกาส เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ชีวิตจริงของเขา

1.7.4 แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเชิง รุก ดังนี้ 1) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำ ความรู้ไป ประยุกต์ใช้ 2) เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สูงสุด 3) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

การสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือ กันมากกว่าการ แข่งขัน 5) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบ 6) เป็นการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะจัดระบบการเรียนรู้ ด้วยตนเอง 7) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง 8) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด 9) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง 10) ความรู้ เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

ศักดา ไชกิจเจริญภิญโญ (2548) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดนเน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางของการเรียนการสอน การสร้าง บรรยากาศของการมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต การจัดสภาพการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมและส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่าง ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน จากการตั้งประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ แสดงความคิดเห็นที่ แตกต่างกันอย่างอิสระ ผู้สอนจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่รับฟังที่ดี อาจใช้เทคนิคการแสดง ความคิดเห็นในเชิงคัดแย้ง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อ และหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดเพิ่มเติม หรือการ ที่ผู้สอนแสดงความคิดเห็นคล้อยตาม เพื่อกระตุ้นนักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วม ตลอดจนผู้สอนให้ ข้อเสนอแนะ คำอธิบายตามหลักการ ทฤษฎีที่กำหนดไว้เพิ่มเติม

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เป็นแนวคิดใหม่ที่ เริ่มเป็นที่นิยมในช่วงปลายศตวรรษที่ 21 โดยรูปแบบนี้ เป็นแนวคิดที่เน้นความร่วมมือของผู้เรียน โดย การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ซึ่งมีพื้นฐานแนวคิดให้ผู้เรียนมีบทบาท หลักในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอาศัยหลักการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับธรรมชาติการ ทำงานของสมอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างความกระตือรือร้นในการเรียน กระตุ้น ทักษะการคิด มากกว่าการสอนแบบบรรยาย หรือการให้ผู้เรียนท่องจำส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมี ประสิทธิภาพสูง และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียน

1.7.5 แนวคิดทฤษฎีแหล่งเรียนรู้

1. ความหมายของแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาความหมายของแหล่งเรียนรู้ ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ แหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

ภักตร์ภรณ์ มานิตย์ (2550) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง ทุกสิ่ง ทุกอย่างรอบๆ ตัวไม่ว่าจะเป็นในรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุ อาคาร สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งวิทยาการชุมชน ห้องสมุด

อุทยานการศึกษา ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง ปลุกฝังนิสัยแห่งการ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและ สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” เป็นสถานที่ ศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสารความรู้ และกิจกรรมที่มี กระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดเวลาเกิดการเรียนรู้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและ การวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะ สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว อยู่ในรูปแบบของ สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียน ปลุกฝังนิสัย แห่งการใฝ่รู้ และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับ เพื่อนตามกระบวนการเรียน การสอนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

คำริ บุญชู (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษา ค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอด ชีวิต
2. เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คน ใน ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน
3. เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย
4. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเองและสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและ ตระหนัก ถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สรุปความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวใน ท้องถิ่น สู่การเรียนรู้สากล พัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความเข้าใจในคุณค่าและทัศนคติ ค่านิยม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ มีทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถจัดการความรู้ ซึ่งมี ความสำคัญและมี ความหมายอย่างมากสำหรับผู้เรียน ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริง คิดเอง ปฏิบัติเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว ท้องถิ่น
2. ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีคุณค่า มีความหมายต่อชีวิต ทำให้เห็นคุณค่าเห็น ความสำคัญของสิ่งที่เรียน

3. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากลสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

5. มีส่วนร่วมในองค์กร ท้องถิ่น บุคคล และครอบครัวในการพัฒนาท้องถิ่น

6. ได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริงส่งผลให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2. ประเภทของแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารพบว่าได้มีผู้แบ่งกลุ่มหรือประเภทแหล่งเรียนรู้ไว้ หลายลักษณะ ดังนี้

ปรีชา บุญอินทร์ (2562) ได้สรุปประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องเรียน และอุทยานการศึกษา เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบโรงเรียนภายในชุมชน และห่างไกลออกไป อาจเป็นต่างจังหวัดที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าได้ทุกสาขาวิชา ทั้งที่เป็นบุคคล ธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น

2.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ ผู้ที่สามารถเล่า อธิบาย บรรยาย หรือสาธิตการ ทำ สิ่งต่างๆ ได้อย่างชำนาญ

2.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและมีขึ้นเองตาม ธรรมชาติ เช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา หาดทราย แหล่งน้ำ พื้นที่ป่า เป็นต้น

2.3 แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ความรู้ ต่างๆ ให้สืบทอดแก่ลูกหลานในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ห้องฟ้าจำลอง สถานประกอบการต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน

1.7.6 แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแสด

แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแสด สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบ้านบึงทับแสด คือ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในเขตบริเวณโรงเรียน บ้านบึงทับแสด ประกอบด้วย

1.1 แหล่งเรียนรู้ฝักลอยฟ้า

เริ่มกิจกรรมเมื่อปี พ.ศ. 2560 เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการเก็บพืชผลเลี้ยงปัญหาน้ำ กักขังบริเวณแปลงผัก ดินสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ต่อ เพราะไม่มีอาการเบื่อหน้าดิน และโอกาสของ แผลงและศัตรูในพื้นที่ที่สูงจะมีโอกาสพบน้อยกว่าการปลูกบนพื้นดินอีกด้วย

1.2 แหล่งเรียนรู้ผักอริฐบลีอก

เริ่มกิจกรรมเมื่อปี พ.ศ. 2560 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด และรับผิดชอบต่อหน้าที่นักเรียนได้รู้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เป็นการฝึกประสบการณ์ตรง ตลอดจนส่งเสริมการค้าขายและนำไปประกอบเป็นอาชีพได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 แหล่งเรียนรู้ไฟกิมซุง

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เนื่องจากไฟเป็นไม้ที่ขึ้นง่ายและเติบโตเร็ว สามารถนำมาสร้างบ้านที่อยู่อาศัย และทำเครื่องจักสานอื่น ๆ มากมาย นอกจากนั้นไฟใช้ได้ทุกส่วนตั้งแต่ หน่อ ลำต้น ใบ ราก เยื่อไฟ ขุยไฟ มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน

1.4 แหล่งเรียนรู้ถั่วงอก

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของถั่วงอกพืชเศรษฐกิจ

1.5 แหล่งเรียนรู้หนาบัว

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อส่งเสริมการปลูกหนาบัวให้นักเรียนและชุมชนได้เป็นแหล่งเรียนรู้การทำหนาบัว หนาบัวสามารถดูแลรักษาง่าย มีโรคและแมลงรบกวนน้อย สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งในรูปดอกตูมและเก็บเมล็ด ซึ่งผลผลิตทั้งสองรูปแบบนี้ยังเป็นที่ต้องการของตลาด

1.6 แหล่งเรียนรู้กบและปลา

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้มีทักษะชีวิตฝึกฝนและมีทักษะในวิชาชีพการเลี้ยงกบและปลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แก่การพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคมตลอดจนการส่งเสริมเพิ่มทักษะด้านการเตรียมอาชีพ

1.7 แหล่งเรียนรู้ผักไฮโดรโปนิกส์

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน หรือการปลูกพืชไร้ดินเป็นการปลูกพืชเรียนแบบธรรมชาติ โดยการปลูกพืชในสารละลายธาตุอาหารหรือปลูกลงในวัสดุปลูกที่ไม่ใช้ดิน ซึ่งอาศัยหลักการที่ว่าพืชต้องได้รับธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตผ่านระบบรากพืชพร้อมกับได้รับออกซิเจนและแสงแดดที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต ทำให้พืชที่ปลูกแบบไม่ใช้ดินมีการเจริญเติบโตเต็มที่ตามศักยภาพพันธุกรรม

1.8 แหล่งเรียนรู้ผักกางมุ้ง

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อปลูกผักโดยใช้วิธีการทางธรรมชาติร่วมกับวิธีการอื่น ๆ ที่ปลอดภัย โดยหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีและยาปราบศัตรูพืช ทั้งยังสามารถป้องกันในเรื่องของแมลงได้เป็นอย่างดี ซึ่งเหมาะสำหรับพื้นที่ที่ปลูกหลายรุ่นหรือพื้นที่ที่มีการปลูกอย่างต่อเนื่อง

1.9 แหล่งเรียนรู้มะนาวงบ่อ

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการหรือการบังคับให้มะนาวออกดอกนอกฤดูกาล เลี่ยงปัญหาด้านราคาที่จะถูกลงในช่วงที่มีผลผลิตออกมามาก มะนาวในวงบ่อซีเมนต์สามารถจัดการดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของมะนาวได้

1.10 แหล่งเรียนรู้สหกรณ์โรงเรียนบ้านบึงทับแตร

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อฝึกประสบการณ์ให้นักเรียนเรียนรู้ในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของนักเรียน และฝึกประสบการณ์ให้นักเรียนในการจำหน่ายเครื่องอุปโภคและบริโภคให้นักเรียนตลอดจนผู้ปกครองที่สนใจ

1.11 แหล่งเรียนรู้เห็ดนางฟ้า

เริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียน ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลรักษา การปฏิบัติในการเพาะเห็ด การเก็บผลผลิต เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาการประกอบอาชีพหรือรายได้เสริมและยังเกิดความภาคภูมิใจกับผลผลิตที่ได้รับผลผลิตจากการปฏิบัติ

1.12 แหล่งเรียนรู้ศูนย์ USO WARP

เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์ค้นหาความรู้จากทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว

2. ประเภทแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนบ้านบึงทับแตร ที่เป็นทั้งภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ ประกอบด้วย

2.1 แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงแพะเนื้อ

นายเกียรติศักดิ์ พัดพวง อยู่บ้านเลขที่ 84/3 หมู่ 3 ตำบลบึงทับแตร เป็นเจ้าของแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจภายในชุมชนแบบบูรณาการ สร้างชุมชนเข้มแข็งยั่งยืน เรื่องการเลี้ยงแพะเนื้อสามารถประกอบเป็นอาชีพเสริม และสามารถพัฒนาเป็นอาชีพหลักได้

2.2 แหล่งเรียนรู้กระยาสารทแม่สมจิต

นางสมจิต อ่อนรอด อยู่ที่ 36 หมู่ 3 ตำบลบึงทับแตร เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการทำกระยาสารท จากการคิดค้นสูตรด้วยตัวเองและพัฒนาปรับปรุงสูตรมาตลอดจนได้สูตรที่สร้างชื่อเสียง ได้รับความนิยมนอกจากคนในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียงมานานนับ 10 ปี

2.3 แหล่งเรียนรู้การกองหญ้าคา

นางงาม สุรินทร์ (ผู้สาธิต) อยู่ที่ 81/1 หมู่ 2 ตำบลบึงทับแตร เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นการกองหรือการไฟหญ้าคา เป็นการนำใบหญ้าคามาประกอบกันเป็นแผ่นก่อนที่จะนำไปมุงหลังคา ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ในอดีตนำหญ้าคามุงหลังคา สามารถกันแดดฝนได้ดี

2.4 แหล่งเรียนรู้ประสบโชค ฟาร์มควายไทย

นายวรพล คำสละ อยู่ที่ 11 หมู่ 4 ตำบลบึงทับแตร ประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ต้องการปุ๋ยมูลสัตว์เพื่อทำการเกษตรปลูกพืชเพื่อให้ได้พืชผลทางการเกษตรที่ดีคุณภาพดี จึงได้เลี้ยงโคและกระบือเพื่อนำมูลมาทำปุ๋ย ต่อมามีความรักการเลี้ยงโคกระบือจึงได้ศึกษาการเลี้ยงอย่างจริงจัง และได้พัฒนาสายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์ความไทยให้คงอยู่สืบไป

2.5 แหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบึงทับแตร

อยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลบึงทับแตร เป็นแหล่งเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแตร มีแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย การเลี้ยงแพะพันธุ์เบงกอล การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเลี้ยงเป็ดไข่ การปลูกพืชหมุนเวียน การผลิตและขยายพันธุ์พืชไม้ผล เป็นต้น

2.6 แหล่งเรียนรู้หมู

นางลมัย ไพโรจน์ อยู่หมู่ที่ 3 ตำบลบึงทับแรต ผู้ประกอบอาชีพ “เลี้ยงหมู” กล่าวว่า หมูเป็นสัตว์เลี้ยงที่ให้เนื้อ สำหรับมนุษย์ใช้บริโภคที่สำคัญมาก และมีการเลี้ยงกันอยู่ทั่วไป ดูแลง่าย กินอาหารได้สารพัด ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว

2.7 แหล่งเรียนรู้เห็ดนางฟ้าปากเพียรฟาร์ม

นางดวงสมร จันทรสวดี อยู่หมู่ที่ 99 หมู่ 2 เข้ารับการอบรมจากทีมวิทยากรไปหม้อข้าว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก หลังจากนั้นจึงได้ทดลองปฏิบัติ จนเกิดความชำนาญ และสามารถเป็นตัวอย่าง ไปเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ ตามสถานที่ต่าง ๆ

2.8 แหล่งเรียนรู้ไม้กวาดดอกหญ้า

นายสงวน บุญศิริ อยู่หมู่ที่ 8 ต.บึงทับแรต เป็นผู้นำกลุ่มโดยเกิดจากการฝึกอบรมหลักสูตรการทำไม้กวาดดอกหญ้าในชุมชนของชาวบ้านหมู่ 8 และเริ่มทำไม้กวาดดอกหญ้าขายในราคา 40 - 50 บาท/ด้าม สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองเป็นอาชีพที่ทำรายได้ตลอดทั้งปี

1.7.7 กรณศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดี การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้การคิด ลงมือปฏิบัติ สรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเป็นนวัตกรรมในสังคมอนาคต และได้กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียนผ่านกระบวนการรู้แบบ GPAS 5 Step เป็นฐานในการขับเคลื่อน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการรวบรวมและเลือกข้อมูล(G : Gathering) ขั้นการจัดการกระทำข้อมูล (P : Processing) ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้(A : Applyong) และขั้นการกำกับตนเองหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (S : Self – Regulain) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น แหล่งเรียนรู้โคกหนองนาโมเดล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการ STEM SCIENCE ห้องปฏิบัติการ STEM ROBOTIC ห้องปฏิบัติการ Active Learning เป็นต้น

2.แนวทางการจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ ออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การตื่นตัวทางสติปัญญา(Intellectually active) การตื่นตัวทางกาย(physically active) การตื่นตัวทางอารมณ์(emotionally active) กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางสังคม socially active) ผ่านกระบวนการ วิธีการต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกอย่างตื่นตัวของผู้เรียน เช่นการใช้เกม การใช้บทบาทสมมติ โดยใช้แหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ห้องสมุด เป็นต้น

3.แนวทางการจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกของโรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ

โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ จัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ดำเนินการคือ 1) การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกผ่านการออกแบบการสอนเป็นโครงเรื่อง (Theme) 2) การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกผ่านกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยใช้แหล่งเรียนรู้เช่น แหล่งเรียนรู้ปลูกผัก แหล่งเรียนรู้สหกรณ์โรงเรียน เป็นต้น

4.แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสุจริต

โรงเรียนสุจริต จัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยกำหนดหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีวัฒนธรรมการทำงานตามกระบวนการทำงานร่วมกันแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยใช้แนวทางคือ 1)การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกผ่านการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาเน้นการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญดังนี้ ด้านทักษะชีวิต และความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) ซึ่งช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่ดี มีคุณธรรม และความสุข ด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม (Higher – Order Thinking Skills and Innovation) ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล(Media Information and Digital) ด้านการสื่อสาร(Communication)เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่มีความสามารถสูง ด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และผู้นำ(Collaboration, Teamwork and Leadership) ด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizenship with Global Mindedness) 2) การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกผ่านหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและการกำหนดงานเพื่อการเรียนรู้ (Learning Task) 3) การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุกในช่วงการสอนทางไกล รูปแบบ Home based Learning โดยใช้แหล่งเรียนเช่น ตลาดชุมชน ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราภา อินนารี(2564) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน ด้านการนำ และด้านการ ควบคุมตามลำดับ และแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากร

ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การพัฒนา มีการวางแผน จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ มีการทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบตามสภาพจริง และเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารควรหาทางเลือกที่หลากหลายแนวทาง โดยใช้ข้อมูลทุก ๆ ด้านและการตัดสินใจควรมีความเหมาะสมทั้งแบบตัดสินใจคนเดียวและเป็นทีมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนา และแลกเปลี่ยน ความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

วินนารัชน ชัยวิทยนันต์(2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทั้งด้านวิชาการ ได้แก่ มีการจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์ สถิติผู้ใช้บริการน้อย สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงไม่พอวิสตุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนแหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ เช่น ห้องพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์บางอย่างหมดอายุ สวนสาธิต ทฤษฎีใหม่บางอย่างชำรุด ส่วนปัญหาคือ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ

รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียน เข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือ เน้นสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ ส่วนแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) การพัฒนา บุคลากร โดยใช้การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) การประชุม เชิง ปฏิบัติการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) การติดตามผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการนิเทศภายใน โดยเน้นครูจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น ครูจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ วิชาการ จัดตารางการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ ในเวลาเรียนให้ชัดเจนและบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อครูจะได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียน การสอนได้อย่างทั่วถึงไม่กระจุกตัวที่ห้องใดห้องหนึ่ง ผลการพัฒนาทั้งด้าน วิชาการและด้านสนับสนุน วิชาการ

ธนัญญ์ ฉัตรภักตร์(2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคคล องค์ความรู้ ชุมชน สื่อและเทคโนโลยี กิจกรรมการเรียนรู้ และ เครือข่ายความร่วมมือ ขั้นตอนของรูปแบบพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3) การพัฒนาโครงการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ย่อย ได้แก่ 1) การระดมความคิดเห็น 2) การสร้างโครงการ 3) การนำเสนอและเผยแพร่ และ 4) การ สะท้อนผลงาน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การประเมินผล ตนเอง 2) การประเมินโดยกลุ่ม และ 3) การประเมินโดยเครือข่ายชุมชน

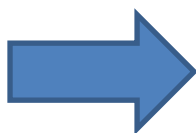
นิรุต กลีบจันทร์(2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา คือ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการศึกษา และค่านิยมทางวัฒนธรรมชาติ และ แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล ได้แก่ โรงเรียนควรกำหนดให้ ผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ 2) ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ โรงเรียนมีการประชุมและสำรวจความต้องการใน การใช้แหล่งเรียนรู้และสร้าง ความเข้าใจ และส่งเสริมกิจกรรม โครงการต่างๆ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) ด้านสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนควร มีการประชุมเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นใน การใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับชุมชนและจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักสูตรให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชน 5) ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ได้แก่ โรงเรียนควรมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการสำรวจ แหล่งเรียนรู้และความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้

พยุ่ง ใบแย้ม(2558) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การจัดการเรียนรู้อย่างไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณภาพของผู้เรียน โดยการศึกษาค้นคว้า ผู้ปกครองให้การสนับสนุนการนิเทศส่งเสริมการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายน้อย และการให้บริการแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าทัน และรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นการจัดการเรียนรู้ (Instructional) ขั้นการให้บริการ (Service) ขั้นการเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (Linked to global) ขั้นพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Development) และขั้นประเมินผลและเผยแพร่ (Asses and spreads)

ฤติมา เขียวเกิด(พ.ศ.2557) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาฯ เป็นดังนี้ 1) ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการแก้ไขปัญหาปรับปรุง และพัฒนา 3) ด้านการปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และ แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นดังนี้ 1) แนวทางการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา ควรสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ มาวิเคราะห์ความเหมาะสมกับหลักสูตร และจัดทำเป็นสารสนเทศ 2) แนวทางการปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรส่งเสริมการให้ความรู้ให้กับครู ให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้ แหล่งการเรียนรู้กับการจัดการเรียนการสอน 3) แนวทางการประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ ควรกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผล การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) แนวทางการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำผลการประเมินในการใช้แหล่งการเรียนรู้มาพัฒนาเป็นงานวิจัย

จากการประมวลองค์ความรู้ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

- แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการเรียนรู้
- แนวคิดการจัดการเรียนรู้
- แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)
- แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- แนวคิดทฤษฎีแหล่งเรียนรู้
- แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต
- Best Practice การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

2.1 ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

ตอนที่ 2 ผลการนำเสนอการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหาร แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยวิธีประชุมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน จำนวน 12 คน คือ ครู 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน และนักเรียน 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 12 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน สามารถวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้

ด้านหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบึงทับแรด พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2563) ไม่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงไม่มีการจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก ไม่มีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามบริบทโรงเรียนบ้านบึงทับแรดมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ชุมชน องค์การของรัฐ และองค์กรเอกชนมีส่วนสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกน้อยมาก ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ยึดแหล่งเรียนรู้แบบเดิม ความรู้เดิม เช่น หนังสือ ตำรา แบบฝึกหัด เป็นต้น นอกจากนั้นผู้บริหารและครูขาดความรู้และทักษะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แผนปฏิบัติการประจำปีไม่มีโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสถานศึกษาขาดแคลนสื่อเทคโนโลยี วัสดุ-อุปกรณ์ รวมถึงบรรยากาศ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) ด้านแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้บางอย่างในโรงเรียนไม่น่าสนใจ เนื่องจากนักเรียนมีความต้องการสนใจเป็นของตนเอง โดยแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่มี ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ผักลอยฟ้า แหล่งเรียนรู้ผักอัฐบล็อก แหล่งเรียนรู้ไผ่กิมซุง แหล่งเรียนรู้ถั่วงอก แหล่งเรียนรู้นาบัว แหล่งเรียนรู้กบและปลา แหล่งเรียนรู้ผักไฮโดรโปนิกส์ แหล่งเรียนรู้ผักกางมุ้ง แหล่งเรียนรู้มะนาววงบ่อ แหล่งเรียนรู้สหกรณ์โรงเรียนบ้านบึงทับแรต แหล่งเรียนรู้เห็ดนางฟ้า แหล่งเรียนรู้ศูนย์ USO WARP ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูและนักเรียนทุกระดับชั้นทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง แต่กลับไม่ได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนั้นโรงเรียนไม่มีมีสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

สื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนโรงเรียนบ้านบึงทับแรต ใช้มีลักษณะเป็นหนังสือ แบบฝึกหัด ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น ไม่ได้ทำกิจกรรม หรือไม่ได้เรียนรู้จากการลงมือทำ และครูไม่สามารถสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความทุ่มเทในการเรียนเพราะไม่มีสิ่งจูงใจในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนไม่ได้ได้เรียนรู้วิถีชาวบ้านและชุมชน Ecosystem ส่วนนักเรียนไม่เห็นความสำคัญและแสดงออกถึงความรู้ที่ตนเองได้จากการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ครูส่วนใหญ่ใช้การประเมินแบบ Check List ครูควรวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม

4) ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

กระบวนการวัดผลประเมินผล หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสิทธิภาพ ขาดความต่อเนื่องในการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน การจัดทำคู่มือการนิเทศยังไม่มีชัดเจนเท่าที่ควร อีกทั้งยังไม่มีเผยแพร่ข้อมูลการนิเทศลงในอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครู บุคลากรทางการศึกษาความเข้าใจในการนิเทศของผู้นิเทศยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การชี้แจงการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูยังไม่ชัดเจน จึงทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

สรุปจากการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต พบว่า สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต ที่มีปัญหาในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ อันดับที่สอง คือ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และอันดับที่สาม คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่

ตอนที่ 2 ผลการนำเสนอการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต

ผู้ศึกษาได้นำผลการวิเคราะห์ จากตอนที่ 1 โดยนำผลจากข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาสังเคราะห์ ปรากฏเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต พบว่า

1) ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้

ด้านหลักสูตรสถานศึกษาเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นั้น สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรกำหนดรายวิชา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ที่จัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่

ด้านการจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามบริบทโรงเรียนบ้านบึงทับแรต มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นั้นสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ สำรวจและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก และรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก เพื่อจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรุนั้น สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม และประชาสัมพันธ์ นำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อหาความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน

ด้านความรู้ ความเข้าใจของครูและบุคลากร ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น สถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และสถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีนั้นสถานศึกษาบรรจุโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เข้าไปในแผนปฏิบัติการประจำปี และสถานศึกษาจัดหาหรือขอรับการสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยี วัสดุ-อุปกรณ์ รวมถึงสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) ด้านแหล่งเรียนรู้

ด้านศึกษาสภาพ จัดทำข้อมูลสารสนเทศและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบึงทับแรตนั้น สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อมูล จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก และจัดทำข้อมูลความรู้ แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอแหล่งเรียนรู้ภายในให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ด้านศึกษาสภาพ สำรวจ จัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกตามบริบทชุมชนโรงเรียนบ้านบึงทับแรตนั้น สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อมูล จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก และจัดทำข้อมูลความรู้ แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอแหล่งเรียนรู้ภายนอกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

โรงเรียนบ้านบึงทับแรตนำแหล่งเรียนรู้ตามบริบทชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรุนั้น ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสถานศึกษาควรจัดทำแผนการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ลักษณะสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนโรงเรียนบ้านบึงทับแรตนั้น สถานศึกษาควรจัดทำสารสนเทศสื่อการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งภายใน และภายนอก

ลักษณะบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านบึงทับแรตนั้น สถานศึกษาควร แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์จากการเรียนรู้เชิงรุกนั้น ครูควรจัด ประสบการณ์ตรงให้นักเรียนรู้ด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. ครูนำนักเรียนออกสำรวจข้อมูล(Explore) แหล่งเรียนรู้ค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจ ปัญหาที่สนใจ หรือปัญหาที่บ้าน ชุมชนหรือระดับประเทศ ที่นักเรียนสนใจ

2. นักเรียนระบุปัญหาที่พบหรือต้องการศึกษา(Define) นักเรียนบอกข้อมูลที่จะศึกษา สิ่งที่อยู่แล้ว สิ่งที่ยากรู้ สิ่งที่ต้องรู้

3. นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้(Investigate Investigate)จากอินเทอร์เน็ต สัมภาษณ์/ สอบถามผู้เชี่ยวชาญ หนังสือ สิ่งรอบตัว เช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อน

4. นักเรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative) ได้สิ่งประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ วิธีการหรือแนวทางแก้ไข ปัญหา

5. นักเรียนสะท้อนความคิด (Reflect) โดยนำสิ่งที่สร้างสรรค์ไปทดลองใช้แก้ไขปัญหา นักเรียน วัดผลสำเร็จจากการสร้างสรรค์ผลงาน ระบุปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน และวิธีแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาผลงาน

6. การนำเสนอและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (Action) โดย นำเสนอและแบ่งปันความรู้ เผยแพร่ความรู้ สร้างความแตกต่าง เพื่อนำผลงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม

ด้านลักษณะอาชีพ หรือวิถีชุมชนที่นักเรียนได้เรียนรู้ นั้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมแบบระบบ นิเวศ(Ecosystem) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการ เรียนรู้สัมพันธ์กับอาชีพ หรือวิถีชุมชน

การแสดงผลงานของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกนั้น ครูผู้สอนควรนำผลงาน นักเรียนหรือประสบการณ์นักเรียนมาจัดแสดงไว้ในห้องเรียน หรือสถานที่อื่นที่คนสนใจ

ลักษณะวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติดังนี้ 1) ประเมินจากการ ปฏิบัติงาน(Performance assessment) 2) ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน(Portfolio assessment) 3) การประเมินตนเอง(Self - assessment) 4) ประเมินโดยเพื่อน(Peer assessment) และครูผู้สอนควร ศึกษาวิธีการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ

4) ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ด้วยกระบวนการทำงานผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ (Professional Learning Community :PLC) นั้น สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่านกระบวนการทำงานผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ (Professional Learning Community :PLC)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยกระบวนการทำงานผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยเครือข่ายออนไลน์ หรือ (Professional Learning Community Online :PLC Online)นั้น สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่านกระบวนการทำงานผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ หรือ (Professional Learning Community Online :PLC Online)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียนนั้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม Open House หรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ด้านการนิเทศภายในตามระบบและกระบวนการของการนิเทศนั้น สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตามปฏิทินของผู้นิเทศ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการนิเทศของครูผู้สอนให้ชัดเจน ควรกำหนดปฏิทินการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา ควรประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกัน ควรมีการสรุปผลการนิเทศ แล้วนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ด้านการติดตามประเมินผลการจัดระบบกระบวนการนิเทศของโรงเรียนนั้น สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจให้แก่ครู สถานศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้ชัดเจน และสถานศึกษาควรสรุปผลการนิเทศและรายงานผลการนิเทศแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและต้นสังกัด

2.2 การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต ผู้ศึกษาขอแนะนำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต จากการศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการบริหารจัดการ มีสภาพการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ โรงเรียนบ้านบึงทับแรต มีหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบึงทับแรตพุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง 2563) เป็นแม่บทในการจัดการเรียนรู้ แต่ไม่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ขณะเดียวกันสถานศึกษาไม่มีการจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก ไม่มีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามบริบทโรงเรียนบ้านบึงทับแรต มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยชุมชน องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร้อยมาก ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ยึดแหล่งเรียนรู้แบบเดิม ความรู้เดิม เช่น หนังสือ ตำรา แบบฝึกหัด

เป็นต้น รวมถึงโรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยไม่มีโครงการ/กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้งบประมาณ ทรัพยากรมีน้อยใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างจำกัด รวมถึงบรรยากาศ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวินนารัชนี ชัยวิทย์นันต์(2562) พบว่า ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแล รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์

1.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ มีสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ สถานศึกษาไม่ได้สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งไม่ได้จัดทำข้อมูลความรู้แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยแหล่งเรียนรู้ภายในประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ผักลอยฟ้า แหล่งเรียนรู้ผักอัฐบล็อก แหล่งเรียนรู้ไผ่กิมชุง แหล่งเรียนรู้ถั่วงอก แหล่งเรียนรู้นาบัว แหล่งเรียนรู้กบและปลา แหล่งเรียนรู้ผักไฮโดรโปนิกส์ แหล่งเรียนรู้ผักกางมุ้ง แหล่งเรียนรู้มะนาววงบ่อ แหล่งเรียนรู้สหกรณ์โรงเรียนบ้านบึงทับแตร แหล่งเรียนรู้เห็นนางฟ้า แหล่งเรียนรู้ศูนย์ USO WARP แหล่งเรียนรู้ภายนอก ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงแพะเนื้อ แหล่งเรียนรู้กระยาสารทแม่สมจิตร์ แหล่งเรียนรู้การกองหญ้าคา แหล่งเรียนรู้ประสบโชค ฟาร์มควายไทย แหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบึงทับแตร แหล่งเรียนรู้หมู แหล่งเรียนรู้เห็นนางฟ้าปากเพียรฟาร์ม แหล่งเรียนรู้ไม้กวาดดอกหญ้า นอกจากนั้นยังโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูและนักเรียนทุกระดับชั้นทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่ได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วินนารัชนี ชัยวิทย์นันต์(2562) พบว่า มีการจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์ สถิติผู้เข้าใช้บริการน้อย สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงไม่พอวัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนแหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ เช่น ห้องพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์บางอย่างหมดอายุ สวนสาธิตทฤษฎีใหม่ บางอย่างชำรุด

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ นักเรียนเรียนจากแหล่งเรียนรู้เดิม หนังสือ แบบฝึกหัด ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น ครูไม่สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนไม่ทุ่มเทในการเรียนเพราะไม่มีสิ่งจูงใจในการเรียน นักเรียนไม่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง นักเรียนไม่ได้เรียนรู้ตามวิถีชุมชน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสังคม(Ecosystem) รวมทั้งนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองไม่สนใจ และนักเรียนไม่สามารถแสดงออกถึงความรู้ที่เกิดขึ้นโดยการนำเสนอได้ ส่วนการประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประเมินแบบ Check List ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วินนารัชนี ชัยวิทย์นันต์(2562) พบว่า ครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือ เน้นสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ

1.4 กระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีสภาพการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ สถานศึกษาจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นบางครั้งทำให้ขาดความต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนและชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีน้อย สถานศึกษาการจัดทำคู่มือการนิเทศยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร อีกทั้งยังไม่มี การเผยแพร่ข้อมูลการนิเทศลงในอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการแต่งตั้งกรรมการการนิเทศภายใน รวมถึงกำหนดบทบาทหน้าที่ในทุกปี การศึกษา สถานศึกษาจัดทำคู่มือการติดตามประเมินผลการจัดระบบกระบวนการนิเทศ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พยุง ไบแย้ม(2558) พบว่า ผู้ปกครองให้การสนับสนุนการนิเทศส่งเสริมการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายน้อย

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับเรต จากการศึกษาแนวทางแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ มีแนวทางแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดังนี้ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรกำหนดรายวิชา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ที่จัดการเรียนรู้เชิงรุก สถานศึกษาควรวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดำเนินการสำรวจและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก เพื่อจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงประชาสัมพันธ์ นำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อหาความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ในขณะเดียวกันสถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพ ความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และสถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนั้นสถานศึกษาบรรจุโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เข้าไปในแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษาจัดหาหรือขอรับการสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยี วัสดุ-อุปกรณ์ รวมทั้งสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิรภา อินนารี(2564) พบว่า ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากร ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การพัฒนา มีการวางแผน จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ จัดให้มีการทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงและเป็นปัจจุบัน ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาและแลกเปลี่ยน ความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดังนี้ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อมูล จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก จัดทำข้อมูลความรู้ แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และสถานศึกษาควรจัดทำแผนการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิรุฒ กสิ์จันทร์(2559) พบว่า โรงเรียนมีการประชุมและสำรวจความต้องการในการใช้แหล่งเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมกิจกรรม โครงการต่างๆ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการใช้แหล่งเรียนรู้

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดังนี้ สถานศึกษาควรจัดทำสารสนเทศสื่อการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ครูควรจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และจัดประสบการณ์ตรงให้นักเรียนรู้ด้วยกระบวนการดังนี้ 1) สำรวจข้อมูล(Explore) 2)ระบุเรื่องต้องการศึกษา(Define) 3)การค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้(Investigate Investigate) 4)การสร้างสรค์นวัตกรรม (Creative) 5)การสะท้อนความคิด (Reflect) 6)การนำเสนอและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (Action) โดยสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับระบบนิเวศ(Ecosystem) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับอาชีพ หรือวิถีชุมชน รวมทั้งครูผู้สอนควรนำผลงานนักเรียนหรือประสบการณ์นักเรียนมาจัดแสดงไว้ในห้องเรียน หรือสถานที่อื่นที่คั่นสนใจ นอกจากนั้นสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติดังนี้ 1) ประเมินจากการปฏิบัติงาน(Performance assessment) 2) ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน(Portfolio assessment) 3) การประเมินตนเอง(Self - assessment) 4)ประเมินโดยเพื่อน(Peer assessment) โดยครูผู้สอนควรศึกษาวิธีการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยตนเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธนัญญ์ ฉัตรภักดิ์(2561) พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโครงการ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การประเมินผลตนเอง 2) การประเมินโดยกลุ่ม และ 3) การประเมินโดยเครือข่ายชุมชน

2.4 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีแนวทางแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดังนี้ สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ (Professional Learning Community :PLC) รวมทั้งควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ หรือ (Professional Learning Community Online :PLC Online) จัดกิจกรรม Open House หรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนั้นสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการนิเทศครูผู้สอนให้ชัดเจน กำหนดปฏิทินการนิเทศของสถานศึกษา ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกัน สรุปผลการนิเทศ แล้วนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสรุปผลการนิเทศ รายงานผลการนิเทศ

แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวินนารัชนี ชัยวิทย์นันต์(2562) พบว่า การติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการนิเทศภายใน โดยเน้นครูจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน มากขึ้น

บทที่ 3

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปผลการศึกษา

การสรุปผลการศึกษาที่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้ ต้องชัดเจน กระชับ และตรงประเด็น

1. ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การประชุม สัมมนา กลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรต โดยภาพรวมพบว่าปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ อยู่ในระดับที่มากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบึงทับแรตพุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง 2563) ไม่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ขณะเดียวกันสถานศึกษาไม่มีการจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก ไม่มีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามบริบทโรงเรียนบ้านบึงทับแรตมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และชุมชน องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรくな้อยมาก ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ยึดแหล่งเรียนรู้แบบเดิม ความรู้เดิม เช่น หนังสือ ตำรา แบบฝึกหัด เป็นต้น รวมถึงโรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยไม่มีโครงการ/กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้งบประมาณ ทรัพยากรมีน้อยใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างจำกัด รวมถึงบรรยากาศ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ สถานศึกษาไม่ได้สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งไม่ได้จัดทำข้อมูลความรู้ แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนั้นยังโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูและนักเรียนทุกระดับชั้นทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ นักเรียนเรียนจากแหล่งเรียนรู้เดิม เช่น หนังสือ แบบฝึกหัด ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น ครูไม่สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความทุ่มเทในการเรียนเพราะไม่มีสิ่งจูงใจในการเรียน นักเรียนไม่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง นักเรียนไม่ได้เรียนรู้ตามวิถีชุมชน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสังคม(Ecosystem) รวมทั้งนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองไม่สนใจ และนักเรียนไม่สามารถแสดงออกถึงความรู้ที่เกิดขึ้นโดยการนำเสนอได้ ส่วนการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ครูใช้การประเมินแบบ Check List

1.4 กระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ คือ สถานศึกษาจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นบางครั้งทำให้ขาดความต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนและชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีน้อยสถานศึกษาการจัดทำคู่มือการนิเทศยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร อีกทั้งยังไม่มี การเผยแพร่ข้อมูลการนิเทศลงในอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการแต่งตั้งกรรมการการนิเทศภายในรวมถึงกำหนดบทบาทหน้าที่ในทุกปีการศึกษา สถานศึกษาจัดทำคู่มือการติดตามประเมินผลการจัดระบบกระบวนการนิเทศยังไม่เป็นรูปธรรม

2. การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ มีแนวทาง ดังนี้

- 2.1.1 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.1.2 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตร
- 2.1.3 สถานศึกษา กำหนดรายวิชา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ในจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.1.4 สถานศึกษาควรวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล และครูควรจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่
- 2.1.5 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ดำเนินการสำรวจและจัดทำสารสนเทศ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก
- 2.1.6 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์ นำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อแสวงหาความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน
- 2.1.7 สถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพ ความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พร้อมทั้งจัดทำแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.1.8 สถานศึกษาควรสถานศึกษาบรรจุโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เข้าไปในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดหาหรือขอรับการสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยี วัสดุ-อุปกรณ์ รวมถึงสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ มีแนวทาง ดังนี้

- 2.2.1 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อมูล จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก และจัดทำข้อมูลความรู้ แบบฝึกทักษะ และคลิปวิดีโอทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้นอกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.2.2 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และจัดทำแผนการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทาง ดังนี้

2.3.1 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และควรสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.2 ครูควรจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1) ครูนำนักเรียนออกสำรวจข้อมูล(Explore) แหล่งเรียนรู้ค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจ ปัญหาที่สนใจ หรือปัญหาที่บ้าน ชุมชนหรือระดับประเทศ ที่นักเรียนสนใจ

2) นักเรียนระบุปัญหาที่พบหรือต้องการศึกษา(Define) นักเรียนบอกข้อมูลที่จะศึกษา สิ่งที่อยู่แล้ว สิ่งที่อยู่แล้ว สิ่งที่อยู่แล้ว สิ่งที่อยู่แล้ว

3) นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้(Investigate Investigate)จากอินเทอร์เน็ต สัมภาษณ์/สอบถามผู้เชี่ยวชาญ หนังสือ สิ่งรอบตัว เช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อน

4) นักเรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative) ได้สิ่งประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ วิธีการหรือแนวทางแก้ไขปัญหา

5) นักเรียนสะท้อนความคิด (Reflect) โดยนำสิ่งที่สร้างสรรค์ไปทดลองใช้ แก้ไขปัญหา นักเรียนวัดผลสำเร็จจากการสร้างสรรค์ผลงาน ระบุปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน และวิธีแก้ไขปรับปรุงเพื่อพัฒนาผลงาน

6) การนำเสนอและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (Action) โดย นำเสนอและ แบ่งปันความรู้ เผยแพร่ความรู้ สร้างความแตกต่าง เพื่อนำผลงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม

2.3.3 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัมพันธ์ระบบนิเวศ(Ecosystem) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับอาชีพ หรือวิถีชุมชน และนำผลงานนักเรียนหรือประสบการณ์นักเรียนมาจัดแสดงไว้ในห้องเรียน หรือสถานที่อื่น ที่คนสนใจ

2.3.4 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกของ สถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติดังนี้ 1) ประเมินจากการปฏิบัติงาน 2) ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน 3)การประเมินตนเอง 4)ประเมินโดยเพื่อน และครูควรศึกษาวิธีการจัดทำและพัฒนา เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ

2.4 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีแนวทาง ดังนี้

2.4.1 สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่าน แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ (Professional Learning Community :PLC)

2.4.2 สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาผ่าน แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ หรือ (Professional Learning Community Online :PLC Online)

2.4.3 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม Open House หรือจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4.4 สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการอ้างอิง ควรศึกษาเอกสารข้อมูลและศึกษาดูงานด้านการจัดระบบการนิเทศภายใน จัดให้มีการเผยแพร่เอกสารระบบการนิเทศลงในอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.4.5 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตามปฏิทินของ ผู้นิเทศ กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการนิเทศของครูผู้สอนให้ชัดเจน กำหนดปฏิทินการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา และประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกันพร้อมทั้งมีการสรุปผลการนิเทศแล้วนำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4.6 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจให้แก่ครู กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้ชัดเจน สรุปผลการนิเทศและรายงานผลการนิเทศแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและต้นสังกัด

3.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแรต ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาการบริหาร

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โดยดำเนินการด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เชิงรุก และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารระดับกระทรวงควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิเคราะห์ และพัฒนาต่อเรื่องที่สำคัญต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

บรรณานุกรม

- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2545). **สู่การเรียนรู้แท้**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- จิรภา อินนารี. (2564). **การบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2. (การค้นคว้าอิสระ) พิษณุโลก :**
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โซลมรักษ์ วินทะไชย. (2554). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพอใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สัย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาสารคาม :** มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). **เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮาส์.
- คำริ บุญชู. (2548). **การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา** วารสารวิชาการ 8(1) 27-31
- ณัด เดชทรัพย์. (2550). **การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล. (ภาคินพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.**
- นิรุต กลีบจันทร์. (2559). **แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- ธนัทธัญญ์ ฉัตรภักดิ์. (2561). **การพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน. สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- พยุ่ง ใบแย้ม. (2558). **การพัฒนาแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. วารสารสารสนเทศ.**
- ภักธกรณ์ มานิตย์. (2550). **การจัดการแหล่งเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (การค้นคว้าอิสระ)ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- วินนารัชน์ ชัยวิทย์นันต์. (2562). **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2. (วิทยานิพนธ์) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.**
- วิรัช นิภาวรรณ. (2550). **การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน. รัฐสภาสาร, 55 (4), 21 – 60.**
- ศักดิ์ดา ไชยกิจปัญญา. (2548). **สอนอย่างไรให้Active Learning. นวัตกรรมการเรียนการสอน. 2(2): 12-15.**

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- ฤติมา เขียวเกิด. (พ.ศ.2557). **แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41**. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ดร.ปวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานการศึกษา
สภาการศึกษา
2. ผศ.ดร.อนุชา ก้อนพ่วง	รอง คณบดีฯ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. นายวิเชียร ไชยบัง	ครูใหญ่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา
4. นางมุกดา คำวินิจ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปลาดาว
มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม
5. นางสาวกรกมล จีงสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
สภาการศึกษา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 04023.186/ว 098

โรงเรียนบ้านบึงทับแตร
8/1 หมู่ที่ 3 ต.บึงทับแตร
อ.ลานกระบือ จ.กำแพงเพชร
62170

23 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.ประวีณา อัสโย

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายชโนภาส แก้วจีน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตร เข้าเรียนหลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ รุ่น 12 ได้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแตร ประกอบการเสนอขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ตามหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) ดังนั้นเพื่อให้รายงานดังกล่าวมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมทั้งสัมภาษณ์ทางวาจา

ในการนี้ข้าพเจ้าคาดหวังว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชโนภาส แก้วจีน)

ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตร

โรงเรียนบ้านบึงทับแตร

ที่ ศธ 04023.186/ว 098

โรงเรียนบ้านบึงทับแตร
8/1 หมู่ที่ 3 ต.บึงทับแตร
อ.ลานกระบือ จ.กำแพงเพชร
62170

23 มีนาคม 2565

เรื่อง ขออนุญาตครูเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผศ.ดร.อนุชา ก่อนพวง
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายชโนภาส แก้วจีน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตร เข้าเรียนหลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ รุ่น 12 ได้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแตร ประกอบการเสนอขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ตามหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) ดังนั้นเพื่อให้รายงานดังกล่าวมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จึงใคร่ขออนุญาตครูท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งสัมภาษณ์ทางวาจา

ในการนี้ข้าพเจ้าคาดหวังว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชโนภาส แก้วจีน)

ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตร

โรงเรียนบ้านบึงทับแตร
โทร. 064-3916939

ที่ ศธ 04023.186/ว 098

โรงเรียนบ้านบึงทับแตรง
8/1 หมู่ที่ 3 ต.บึงทับแตรง
อ.ลานกระบือ จ.กำแพงเพชร
62170

23 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน นายวิเชียร ไชยบัง
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายชโนภาส แก้วจิ้น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตรง เข้าเรียนหลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ รุ่น 12 ได้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแตรง ประกอบการเสนอขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ตามหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) ดังนั้นเพื่อให้รายงานดังกล่าวมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งสัมภาษณ์ทางวาจา

ในการนี้ข้าพเจ้าคาดหวังว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชโนภาส แก้วจิ้น)

ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตรง

โรงเรียนบ้านบึงทับแตรง

โทร. 064-3916939

ที่ ศธ 04023.186/ว 098

โรงเรียนบ้านบึงทับแตร
8/1 หมู่ที่ 3 ต.บึงทับแตร
อ.ลานกระบือ จ.กำแพงเพชร
62170

23 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน นางมุกดา คำวินิจ
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายชโนภาส แก้วจิ้น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตร เข้าเรียนหลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ รุ่น 12 ได้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแตร ประกอบการเสนอขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ตามหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) ดังนั้นเพื่อให้รายงานดังกล่าวมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งสัมภาษณ์ทางวาจา

ในการนี้ข้าพเจ้าคาดหวังว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชโนภาส แก้วจิ้น)

ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตร

ที่ ศธ 04023.186/ว 098

โรงเรียนบ้านบึงทับแตรง
8/1 หมู่ที่ 3 ต.บึงทับแตรง
อ.ลานกระบือ จ.กำแพงเพชร
62170

23 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายชโนภาส แก้วจิ้น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตรง เข้าเรียนหลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ รุ่น 12 ได้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแตรง ประกอบการเสนอขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ตามหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) ดังนั้นเพื่อให้รายงานดังกล่าวมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งสัมภาษณ์ทางวาจา

ในการนี้ข้าพเจ้าคาดหวังว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชโนภาส แก้วจิ้น)

ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแตรง

ภาคผนวก ค

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่
โรงเรียนบ้านบึงทับแตรต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

ประเด็นการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาสภาพการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตรต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ในประเด็นดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- 1.1 ท่านคิดว่าหลักสูตร สถานศึกษาเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ อย่างไร
- 1.2 ท่านมีการวิเคราะห์การจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก
การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามบริบทโรงเรียนบ้านบึงทับแตรต มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิง
รุก อย่างไร
- 1.3 ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนในการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก มีหรือไม่ อย่างไร
- 1.4 ท่านคิดว่าครูและบุคลากร มีความรู้ เข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือไม่ อย่างไร
- 1.5 ท่านคิดว่าทรัพยากร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี เพียงพอหรือไม่
อย่างไร

2. ด้านแหล่งเรียนรู้

- 2.1 ท่านคิดว่า โรงเรียนมีสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอก หรือไม่ อย่างไร
- 2.2 ท่านคิดว่า แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีความน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร
- 2.3 ท่านคิดว่า โรงเรียนบ้านบึงทับแตรตมีการนำแหล่งเรียนรู้ตามบริบทชุมชนไปใช้
ในการจัดการเรียนรู้ หรือไม่ อย่างไร

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

- 3.1 ท่านคิดว่าสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนโรงเรียนบ้านบึงทับแตรต ใช้เป็นลักษณะ
อย่างไร
- 3.2 ท่านคิดว่าลักษณะบรรยากาศของการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านบึงทับแตรต
เป็นอย่างไร
- 3.3 ท่านคิดว่านักเรียนได้รับความรู้หรือประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
หรือไม่ อย่างไร
- 3.4 ท่านคิดว่านักเรียนได้เรียนรู้อาชีพ หรือวิถีชุมชน หรือไม่ อย่างไร
- 3.5 ท่านคิดว่านักเรียนแสดงออกต่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร
- 3.6 ท่านคิดว่าการวัดผลและประเมินผลของครูเป็นอย่างไร

4. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

- 4.1 ท่านการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เป็นอย่างไร
- 4.2 ท่านคิดว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร
- 4.3 ท่านคิดว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างไร
- 4.4 ท่านมีการจัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือ เครือข่ายการนิเทศการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียนอย่างไร
- 4.5 ท่านมีการติดตามประเมินผลการจัดระบบกระบวนการนิเทศของโรงเรียนอย่างไร

นายชโนภาส แก้วจิ้น

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มในประเด็นการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

ที่	ประเด็นที่ศึกษา	สภาพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
1	ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้		
	1.1 ด้านหลักสูตร สถานศึกษาเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ อย่างไร		
	1.2 การจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามบริบทโรงเรียนบ้านบึงทับแตร มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นอย่างไร		
	1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีหรือไม่ อย่างไร		
	1.4 ครูและบุคลากร มีความรู้ เข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ อย่างไร		
	1.5 ทรัพยากร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี เพียงพอหรือไม่ อย่างไร		
2	ด้านแหล่งเรียนรู้		
	2.1 โรงเรียนมีสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอก หรือไม่อย่างไร		
	2.2 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีความน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร		
	2.3 โรงเรียนบ้านบึงทับแตรมีการนำแหล่งเรียนรู้ตามบริบทชุมชนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ หรือไม่ อย่างไร		
3	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก		
	3.1 สื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนโรงเรียนบ้านบึงทับแตร ใช้เป็นลักษณะอย่างไร		
	3.2 ลักษณะบรรยากาศของการเรียนรู้โรงเรียนบ้านบึงทับแตร เป็นอย่างไร		

ที่	ประเด็นที่ศึกษา	สภาพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	3.3 นักเรียนได้รับความรู้หรือประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร		
	3.4 นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพ หรือวิถีชุมชนหรือไม่ อย่างไร		
	3.5 นักเรียนแสดงออกต่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร		
	3.6 การวัดผลและประเมินผลของครูเป็นอย่างไร		
4	ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล		
	4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เป็นอย่างไร		
	4.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร		
	4.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างไร		
	4.4 ดำเนินการนิเทศภายในตามระบบและกระบวนการของการนิเทศของโรงเรียนบ้านบึงทับแรต เป็นอย่างไร		
	4.5การติดตามประเมินผลการจัดระบบกระบวนการนิเทศของโรงเรียน เป็นอย่างไร		

ภาคผนวก ง

การสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

เรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study : IS)
2. แบบสัมภาษณ์นี้ มีทั้งหมด 3 ตอน คือ
 - 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์
 - 2) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้
 - 3) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์/การสอบถาม

1. เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้รับการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการเสนอแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ วัตถุประสงค์การศึกษา
2. ข้อมูลที่เก็บจากการสัมภาษณ์/สอบถามนี้ ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้นและจะไม่เผยแพร่ชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ หรือตอบแบบสอบถาม

ชื่อ.....ชื่อสกุล

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....

สังกัด.....

ประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ปี

ระยะเวลาการปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันปัญหาต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้

2.1 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่าปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ท่านคิดว่าบุคลากรผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.4 ปัจจุบันท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) เป็นอย่างไร

2.5 ปัจจุบันท่านคิดว่าการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นอย่างไร

2.6 ปัจจุบันท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) เป็นอย่างไร

2.7 ปัจจุบันท่านคิดว่าการนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) เป็นอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้

3.1 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ควรเป็นอย่างไร

3.2 ท่านคิดว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

3.3 ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

3.4 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

3.7 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

3.6 ท่านคิดว่าการนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

3.7. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ภาคผนวก จ
ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning)โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ สามารถสรุป ได้ดังนี้

ดำเนินการโดยนำสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ร่วมกับใช้วิธีการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยข้อมูลบนเว็บไซต์ มาออกแบบแบบสัมภาษณ์และสอบถามแนวคิดประสบการณ์จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยดำเนินการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และออนไลน์ สำหรับประเด็น คือ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ มีลักษณะเป็นอย่างไร จากผลสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โครงสร้างถูกบล็อก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ เริ่มต้นตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร กำหนดเป็นรายวิชา กำหนดเวลา และที่สำคัญครูต้องใช้รายวิชาประเมินวิทยฐานะส่งผลให้เกิดการ Fixed จนไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ ส่วนแหล่งเรียนรู้ก็ใช้แหล่งเรียนรู้เดิม ความรู้เดิม เช่น หนังสือ ตำรา แบบฝึกหัด การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) นั้น ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนเชิงรุก แต่โครงสร้างกำหนดให้จัดการเรียนรู้แบบ Passive Learning การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ใช้กระบวนการ PLC ...”
(นายวิเชียร ไชยบัง, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้น ผู้บริหาร ครู บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ Active learning ที่แท้จริง ในขณะเดียวกันแหล่งเรียนรู้ที่ดีควรตอบสนองในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างหลากหลาย สามารถลงมือปฏิบัติได้แตกต่างกัน และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด สามารถต่อยอดไปเรื่อยโดยแหล่งเรียนรู้ต้องมีหลากหลายทั้งในโรงเรียน และชุมชน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ต้องเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง ส่วนการนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ยังไม่หลากหลาย ...”

(นางมุกดา คำวินิจ, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ขาดการบริหารจัดการทั้งระบบ ขาดการวิเคราะห์วางแผนและจัดการใช้ประโยชน์พัฒนา ประเมินแหล่งเรียนรู้ทั้งระบบ ที่มีประสิทธิภาพที่จะนำมาใช้กับครูและนักเรียน ส่วนแหล่งเรียนรู้อย่างใช้ครู หนังสือ ตำรา และแบบฝึกหัดเป็นหลัก รวมถึงใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และเริ่มมีใช้มือถือบ้าง แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพ เพราะไม่ไว้วางใจผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ครูยังเน้นการสอนมากกว่าสร้างการเรียนรู้ การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอยู่บ้างแต่น้อย ...”

(ผศ.ดร.อนุชา ก่อนพ่วง, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บุคลากรขาดความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบ Passive ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี บรรยากาศ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาจะต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานและจัดหา/จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษาให้เพียงพอและมีความพร้อม และยังมีไม่เพียงพอหรืออาจยังไม่ fit กับการเรียนรู้รูปแบบใหม่หรือโลกยุคใหม่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) สถานศึกษามีความพยายามในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ขาดการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง...”

(นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ขาดแคลนแหล่งเรียนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ AI ส่วนแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาและชุมชน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้แต่ไม่ตรงหลักกระบวนการ การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการแต่ไม่ต่อเนื่อง...”

(นางประวีณา อัสโย, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ โรงเรียนบ้านบึงทับแรด

ดำเนินการโดยนำสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้วิธีการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยข้อมูลบนเว็บไซต์และแนวคิดประสบการณ์จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยดำเนินการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และออนไลน์ สำหรับประเด็น คือ แนวทางของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร จากผลสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ ดังนี้

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรเป็น ECO System (ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม) โดยวางองค์ประกอบให้สัมพันธ์กับ ครอบครัว ชุมชน สังคม โรงเรียนให้อยู่ในวงเดียวกัน ส่วนแหล่งเรียนรู้นั้นควรนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สังคม สภาพจริงที่ใกล้ตัวหรือที่เป็นอยู่ หรือปัญหาที่สดใหม่ นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ถ้าเป็นปัญหาก็หาแนวทางแก้ไขต่อไป การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) นั้นต่อไป ผู้เรียนจะเป็นผู้กระโจนเข้าสู่ปัญหา หรือสิ่งที่ตนเองอยากเรียน อยากศึกษา แทนที่ครูจะเป็นผู้กำหนด (Child Based แทนที่ Teacher Based) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้แก่ ใช้ของจริง หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ทันสมัย และใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้ สำหรับ การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้นั้นควรใช้กระบวนการ PLC ร่วมด้วยกับ PLC Online โดยผู้ติดตาม ประเมินผล จะมาจากหลายภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียน...”

(นายวิเชียร ไชยบัง, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ควรจะทำความเข้าใจและอบรมให้ครูผู้สอนได้เข้าใจคำว่า การสอนแบบ Active Learning ครูถึงจะสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองเด็กเป็นรายบุคคล แหล่งเรียนรู้ควรมีหลากหลายและตอบสนองหัวข้อที่นักเรียนกำลังเรียน แหล่งเรียนรู้ที่ดีควรตอบสนองการเรียนรู้นักเรียนในหัวข้อที่นักเรียนศึกษาและสามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ ด้วย โดยมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก EDICRA คือ 1. Explore สำรวจ 2. Define ระบุปัญหา 3. Investigate สืบสวน 4. Create สร้างสรรค์ 5. Reflect สะท้อน 6. Act สร้างความแตกต่าง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) นั้นการจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงบทบาท ทั้งการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิดต้องเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง สำหรับการนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ นั้นจะต้องเป็นการประเมินแบบหลากหลาย เป็นแบบประเมินการพัฒนา ไม่ใช่ Checklist ...”

(นางมุกดา คำวินิจ, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ฝ่ายบริหารต้องบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เชิงระบบที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ โรงเรียนต้องแสวงหา เชื่อมโยง สร้างพันธมิตรร่วมมือกับเครือข่ายอื่นที่มีจุดเด่น/แนวปฏิบัติที่ดีด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ต้องพัฒนา learning skills ของครูในการตั้งคำถาม สืบค้น การวิเคราะห์สังเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ นำเสนออย่างสร้างสรรค์ พัฒนาความสามารถ/สมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1.การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งระบบ(ตั้งแต่วางแผน ออกแบบ จัดทำ ใช้ประโยชน์ กำกับ ติดตาม ประเมินและปรับปรุง) 2.กล้างทุนกับแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล 3.พัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.สร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอกเพื่อการเรียนรู้ของครู และนักเรียน ส่วนแหล่งเรียนรู้นั้นโรงเรียนต้องยอมลงทุนหรือไม่ก็ต้องหาช่องทางการเชื่อมหรือสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้มีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1.ส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทุกคน 2.ใช้กระบวนการ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มครูอย่างต่อเนื่องทั้ง PLC แบบ SS ,LS,และ CS 3.ส่งเสริมให้ครูใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในลักษณะบูรณาการสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นเพราะจะทำให้ครูต้องใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าหนังสือตำรา 4.ประเมินเพื่อพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง 5.นำผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มาสรุปเผยแพร่และสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมถอดบทเรียน (lesson learned) หรือกิจกรรม open house การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ใช้กระบวนการ PLC...”

(ผศ.ดร.อนุชา ก่อนพ่วง, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

“..การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บุคลากรที่ให้ข้อมูล ที่ดูแลแหล่งเรียนรู้ควรได้รับการอบรมเพิ่มพูนศักยภาพ กิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้จะต้องมีความหลากหลาย สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต้องมีประสิทธิภาพ บรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ วางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ การนำแหล่งการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ และการติดตาม ประเมิน ปรับปรุง/พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ส่วนแหล่งเรียนรู้นั้นจะต้องมีข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยี เช่น youtube , google แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้บุคคล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สนุกกับการเรียน การทดลอง การเรียนรู้จริงทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียนผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1. การสำรวจ/กำหนดความมุ่งหมาย 2. กำหนดกิจกรรม 3. การทำกิจกรรม 4. การประเมินผลการเรียนรู้ 5.นำไปใช้จริงในชีวิต เผยแพร่ ขยายผล และผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำและใช้กระบวนการคิด เชื่อมโยงองค์ความรู้ที่มีอยู่นำไปสู่การปฏิบัติ การนิเทศ และติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การนิเทศจะต้องช่วยให้ภาพรวมของการจัดกิจกรรมว่าทำอะไรถึงจะประสบความสำเร็จให้แก่ผู้สอน...”

(นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ, สัมภาษณ์เชิงลึก. 2565)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นายชโนภาส แก้วจีน
 วัน เดือน ปีเกิด 3 กันยายน 2519
 ภูมิลำเนาเดิม สุโขทัย
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน กำแพงเพชร
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแรต
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2556 ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
 พ.ศ. 2542 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) คณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
 พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)
 โรงเรียนกงไกรลาศวิทยา อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย
 พ.ศ. 2532 ประกาศนียบัตรประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6)
 โรงเรียนวัดคู้ยง อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงทับแรต
 พ.ศ. 2559 - 2562 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองละมั่งทอง
 พ.ศ. 2542 - 2559 ครูโรงเรียนบ้านบึงทับแรต